

Effekter av coronaviruset - fokus på åldersgruppen 70 år och äldre

Sammanfattning

Fritids- och folkhälsoförvaltningen fick i april 2020 uppdraget av Krisledningsstaben samordna ett analysarbete gällande konsekvenserna på kort och lång sikt av coronaviruset, ur ett folkhälsoperspektiv.

Striktare rekommendationer har gällt sedan i mars för personer som är 70 år eller äldre jämfört med andra åldersgrupper. Målgruppen 70 år och äldre som bor i Borås är över 16 000 personer. Detta är en väldigt heterogen grupp där hälsa, livsvillkor och preferenser skiljer sig åt.

Uppdraget är att göra en analys av hur personer 70 år och äldre i Borås har det i coronapandemin och ta fram förslag på åtgärder på kort och lång sikt.

Allt utbud i Borås Stad som verkade förebyggande mot ohälsa och främjande för hälsa, specifikt riktat till åldersgruppen 65 år och äldre är stängda sedan i mitten av mars. Stödlinjen startades upp i mars för att stötta äldre och riskgrupper, de erbjuder såväl praktisk hjälp som någon att prata med.

Vi har använt oss av omvärldsbevakning, inhämtat intryck från tjänstepersoner som jobbar strategiskt med frågor som rör äldre i Borås Stad och intervjuat målgruppen.

Hälsan bland boråsare 70 år och äldre har påverkas fysiskt, psykiskt, socialt och existentiellt av coronaviruset. Det finns ett brett spann, från de som knappt vågar sig ut till de som hittar andra sätt att umgås och är helt lugna. Det finns många berättelser om stark oro och rädsla. Flera vi har pratat med tar ansvar och håller kontakt med andra äldre. Många vittnar om den medmänsklighet som upplevs under denna tid, det lilla spelar roll. Det finns en stor längtan efter sammanhang och det sociala. Äldre verkar klara sig bra praktiskt. De som är ofrivilligt ensamma, lider av psykisk ohälsa samt anhörigvårdare är extra utsatta i pandemin.

Förslag till insatser:

- Ta fram statistik på hur boråsare 65 år och äldre mår.
- Samarbete mellan fler förvaltningar för ett hälsosamt åldrande.
- Kraftsamla kring ofrivillig ensamhet.
- Permanenta Stödlinjen.
- Se till att ha beredskap för att möta psykisk ohälsa.
- Fokus på insatser kring fysisk-, psykisk-, social- och existentiell hälsa.
- Satsa på digitalisering för åldersgruppen 65 år och äldre.
- Skicka ett brev till boråsare 70 år och äldre med budskapet håll ut.
- Fixartjänst eller liknande service behövs omgående för att undvika fallolyckor.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
2	Uppdrag och syfte	4
3	Beskrivning av nuläge	4
4	Tillvägagångssätt	5
5	Analys och tolkning	6
6	Slutsatser och föreslagna åtgärder	9
	Referenser	12
	Bilagor	13
	Bilaga 1 – Intervjufrågor	13

1 Bakgrund

Sedan i mitten av mars 2020 uppmanas personer 70 år och äldre att begränsa sina sociala kontakter på grund av det nya coronaviruset. Strikta rekommendationer har sedan dess gällt för personer som är 70 år eller äldre jämfört med andra åldersgrupper.

Fritids- och folkhälsoförvaltningen fick under april 2020 uppdraget av Krisledningsstaben att samordna ett analysarbete avseende konsekvenserna på kort och lång sikt av coronapandemin ur ett folkhälsoperspektiv framförallt gällande barn och unga. Fritids- och folkhälsoförvaltningen initierade utifrån sitt folkhälsouppdrag senare även ett arbete gällande en analys av hur coronaviruset drabbar 70 år och äldre. Vi som fick uppdraget jobbar med folkhälsa på Fritids- och folkhälsoförvaltningen och har i våra tjänster uppdrag gällande äldres hälsa.

Målgruppen är personer 70 år och äldre som bor i Borås, över 16 000 personer varav ca 9 000 är kvinnor och ca 7 000 män. Det bör förtydligas att målgruppen inte är boende på vård- och omsorgsboende (ca 5 % av gruppen 70 år och äldre). Det bör också poängteras att detta är en väldigt heterogen grupp. Den inkluderar flera generationer, där hälsan är ojämnt fördelad. En hel del har god ekonomi medan andra lever på knappa marginaler. Det finns en stor spridning i utbildningsbakgrund, de som är helt friska till de som har psykiska eller fysiska begränsningar och behöver hjälp i sin vardag. Det finns de som är anhörigvårdare, många som engagerar sig i volontärarbete, personer som arbetar, de med stora sociala kontaktnät till de som är ofrivilligt ensamma och allt däremellan. Det finns de som har flyttat till Borås i äldre eller yngre ålder och de som har bott här i hela sina liv. De flesta har svenska som modersmål, andra finska eller annat språk. För att bara nämna några saker som skiljer denna ”grupp” åt.

2 Uppdrag och syfte

Uppdraget är att göra en analys av hur personer 70 år och äldre i Borås har det i tider av coronapandemin och ta fram förslag på åtgärder på kort och lång sikt.

3 Beskrivning av nuläge

I mitten av mars stängde mötesplatserna för seniorer i Borås Stad sin verksamhet och Träffpunkt Simonsland pausade sina aktiviteter, restaurangerna för seniorer är stängda tills vidare. Även pensionärsföreningar och liknande organisationer pausade sina aktiviteter i samband med de nya restriktionerna för 70 år och äldre. Stödlinjen i Borås Stad utgår från Träffpunkt Simonsland och startades upp i mitten av mars för att stötta äldre och riskgrupper. Stödlinjen erbjuder såväl praktisk hjälp som att kunna finnas där för de som är oroliga och vill ha någon att prata med. Information om Stödlinjen spreds i Borås Stads kanaler och det gick även senare ut ett brev till samtliga personer i Borås 70 år och äldre, med information om Stödlinjen och annan service som finns. I

mitten av juni har närmare 1 500 ärenden tagits emot. Flera organisationer som Norrby IF och Svenska kyrkan har engagerat sig i Stöddlinjen och dessutom finns över 200 frivilliga boråsare (så kallade MedBoråsare) som har anmält sig att hjälpa till. Tillfällig hemleverans utgörs av färdtjänstens personal och kör ut varor från flera butiker i staden.

4 Tillvägagångssätt

För att ta fram underlaget har vi använt oss av tre delar, (1) omvärldsbevakning, (2) inhämtat intryck från tjänstepersoner som jobbar strategiskt med frågor som rör äldre och de som jobbar med Stöddlinjen samt (3) intervjuer med personer i målgruppen.

- 1) SKR, Sveriges Kommuner och Regioner jobbar med att analysera situationen med coronaviruset för flera målgrupper bland annat äldre. Vi har tagit del av det materialet, liksom analyser och rapporter från Folkhälsomyndigheten. Vi har kontakt med andra kommuner som jobbar med liknande arbete. Vi har också tagit del av intervjuer/artiklar med de främsta inom området, som Ingmar Skoog (föreståndare för AgeCap - centrum för åldrande och hälsa, Göteborgs Universitet) och Susanne Rolfner Suvanto (som bland annat har jobbat som regeringens särskilda utredare för att ta fram förslag till en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen).
- 2) Äldreombudet i Borås Stad, strategier på Fritids- och folkhälsoförvaltningen liksom flera funktioner inom förebyggandeenheten i Vård- och äldreförvaltningen har träffats för att gå igenom material och dela med sig av sina erfarenheter. Samtliga som jobbar med Stöddlinjen har intervjuas.
- 3) Målgruppen själva intervjuades av tjänstepersoner samt av pensionärsföreningar, Röda korset och Svenska kyrkan. Sammanlagt har cirka 300 röster från målgruppen hörts under denna fas. Tjänstepersoner själva stod för 20 intervjuer medan resten av rösterna samlades in från organisationer. Av de 20 personerna som intervjuades av tjänstepersoner var det 2/3 kvinnor och 1/3 män. Det var jämnt uppdelat mellan de som var mellan 70-80 år och mellan 80-90 år. Bara två av intervjupersonerna var över 90 år. En person som intervjuades var under 70 år men hade själv mycket kontakt med äldre medlemmar i församlingen.

5 Analys och tolkning

I analysfasen kunde vi se sju olika teman från det insamlade underlaget, som beskriver den bild vi fått av hur boråsare 70 år och äldre har det i dessa tider.

Har påverkat alla aspekter av hälsa

Inom folkhälsa pratar vi om att det finns flera aspekter av hälsa, ofta nämns den fysiska, psykiska och sociala hälsan. Internationellt brukar man även prata om en fjärde aspekt, nämligen den existentiella hälsan. Det har tydligt kommit fram att alla dessa aspekter av hälsan påverkas i coronapandemin, inte minst har det fångats upp av tjänstepersoner liksom de som har haft kontakt med många äldre men också i enskilda intervjuer. När det gäller den fysiska hälsan, handlar det om kroppens tillstånd. Fysisk aktivitet, kost, alkohol med mera påverkar den fysiska hälsan. Enligt SKR och Folkhälsomyndigheten finns risk för stillasittande, sämre kosthållning och högre alkoholkonsumtion till följd av coronapandemin, vilket bland annat kan leda till ökade fallolyckor. Färre kan antas söka vård för andra skador/sjukdomar då vården signalerar att läget är ansträngt eller äldre är rädda för att besöka vårdinstanser. Den psykiska hälsan är något det slås larm om i dessa tider både av expertis nationellt och tjänstepersoner i Borås Stad. Det framkommer i intervjuer att oron och rädslan är hög hos många, de som led av psykisk ohälsa innan och dem i dess närhet drabbas hårt då ångesten triggas. Den sociala hälsan har ändrats hos målgruppen, då de sociala relationerna har satts på paus eller upprätthålls på andra sätt än fysiska. De som träffar vänner och släkt gör det på distans. De vi intervjuar som lever ihop med någon verkar uppskatta det. De som är anhörigvårdare genomgår däremot en krävande tid. Äldre vars närstående bor på Vård- och omsorgsboende är också mycket drabbade. Den existentiella hälsan handlar om mening och vilken roll man tillskriver sig i världen bland annat. Många har uttryckt att de existentiella frågorna blir viktiga i denna tid när döden är närvarande och när man får tid att tänka på vad som är viktigt. Dessa olika aspekter av hälsa går förstås ihop och påverkar varandra.

Allt har förändrats (...) det känns tomt - Kvinna 73 år.

Jag tänker på att jag vill leva så länge att allt blir normalt igen - Kvinna 80 år.

Från de som inte vågar gå ut till de som ser det som ett behövligt avbrott

Det är ett brett spektra hur personer tar och ser olika på denna situation. Hur de hade det innan coronapandemin påverkar situationen under pandemin. Hälsan är ojämnt fördelad och de som hade det svårt innan coronapandemin verkar ha det väldigt svårt nu. De som har det bra generellt går igenom detta mer rustade, vilket framkommer i intervjuer. Det materiella verkar spela också spela roll. Vissa har sommarhus de kan åka till och en bil att färdas i. Det finns de som lider av att inte kunna ingå i sina vanliga sammanhang medan andra har uttryckt att det är lite skönt med en paus, att de har kommit närmare sin partner eller att det mesta är som vanligt. De som lever själva och trivs i sitt eget sällskap verkar ha lättare för isoleringen än de som behöver stimulans av andra

för att må bra, var en samordnares reflektion som dagligen har kontakt med många äldre. Alla äldre vi pratat med följer inte restriktionerna men är försiktiga. De flesta vi pratar med har möjlighet att vara utomhus och tar promenader, fixar i trädgården eller träffar nära och kära med fysisk distans. Någon har inte möjlighet till det och längtar väldigt mycket efter att ta sig ut på trappan och kolla på fåglarna i sin fågelholk.

Har vänner som tar det ganska lugnt, men också vänner som är "hispiga" och låser inne sig och vågar inte träffa någon, de mår inte väl. - Kvinna 80 år.

Tre årsmöten är uppskjutna. Har haft det lugnt och skönt nu (skratt) - Man 85 år.

Rädsla, oro och ensamhet

Många berättelser vittnar om en utbredd rädsla, oro och ensamhet i dessa tider. Samtliga vi varit i kontakt med till exempel Röda korset, Svenska kyrkan, våra intervjupersoner, tjänstepersoner som jobbar med Stödlinjen, Fixartjänst, Seniorhälsokonsulenter samt Anhörigstöd med mera vittnar om detta. Det finns ångest och bottenlös oro. De som har förlorat en anhörig, har en anhörig som bor på Vård- och omsorgsboende eller vårdar en anhörig blir en extra utsatt grupp. De sitter med svåra beslut och kanske har svårt att förklara för sin anhöriga varför situationen är som den är. Det finns även oro och rädsla för egen del, för partner liksom för barn och barnbarn. En sorg att många äldre ska behöva sätta livet till och en oro för den corona-strategi som Sverige har valt, uttryckte någon enstaka. Det kan vara svårt att få kontakt med vården, upplever vissa. De som är allra ensamast, blir än mer isolerade. Gällande Stödlinjen för finsktalande har 83 % av de som har ringt in varit i behov av stödsamtal, till skillnad från Stödlinjen för svensktalande där de som ringt framförallt varit i behov av praktisk hjälp.

Ensamheten har många dimensioner. - Man 90 år.

(..) det finns så många ensamma som saknar socialt nätverk. Att de inte har någon att prata med - Tjänsteperson på Stödlinjen.

Medmänsklighet

I flera berättelser poängteras medmänskligheten. Många från civilsamhället har telefonkontakt med sina medlemmar, vilket verkar uppskattas mycket. De äldre vi har pratat med säger att de har kontakt med sina jämnåriga vänner och att de har koll på varandra. Flera får hjälp med handling och en del nämner Stödlinjen som ett bra initiativ. Frivilliga boråsare ställer upp med praktiska eller stöttande insatser. Många engagerar sig för andra och umgås på det sätt som är möjligt. Någon hade myntat begreppet "coronasittning" då hen träffade vänner ute med fysisk distans. Det blev uppenbart för oss i intervjuerna att det lilla spelar roll, ett samtal kan göra stor skillnad. Tacksamhet för denna omsorg uttrycks. Samtidigt vet vi inte hur många som inte nås och skulle ha behov av det. En

pensionärsförening uttryckte att de borde ha uppdaterat mejllistorna så de kunde nå alla medlemmar.

Tänker till på hur bra vi har det i Sverige, att vi finns för varandra, vi ställer upp och hör av oss till varandra. - Kvinna 76 år.

Man ringer runt och frågar hur de mår - Man 84 år.

Längtan efter det sociala

Något som också kommer fram väldigt tydligt i den bild som tecknas är längtan efter det sociala. Flera beskriver det som tråkigt eller långsamt, att allt stannade av. Det finns en längtan efter aktiviteter, sammanhang, barn, barnbarn, nära och kära. Några uttrycker att de längtar efter att resa och efter kulturupplevelser som till exempel konserter och teater. Även om de håller kontakt på olika sätt till exempel via telefon, facetime eller träffas ute, så saknas den fysiska kontakten och de sociala sammanhangen.

Saknar håll-i-gånget, saknar det (..) Tråkigt att inte vara på någonting. Umgås med människor, barnbarn, krama. - Kvinna 71 år.

Vi klarar oss!

Även om vissa uttrycker att det är jobbigt finns det inga indikationer på att gruppen inte skulle klara sig med det praktiska. Karlstads Universitet undersöker hur äldre har det i tider av coronapandemin och menar att de äldre är tappra, vilket stämmer överens med bilden vi ser. Anhöriga, vänner, partner, grannar, Stödlinjen eller andra hjälpfunktioner, onlinetjänster, lokala matvaruaffärer eller de själva (på tider då det är lugnt och med handskar poängterar vissa) är olika sätt som handling sköts. Det Stödlinjen flaggar för är att praktiska saker i hemmet kan börja bli svårt när detta har pågått så lång tid. Det kan handla om lampor som har slutat fungera eller batterier i brandvarnare som har laddats ur. Det kan innebära livsfara att själv klättra upp på stegen. Vi vet inte heller om det finns de som inte klarar sig som vi inte når. Bilden vi får till oss är i alla fall att boråsare 70 år och äldre ”klarar sig”. Det blir också tydligt i våra intervjuer, att de äldre har varit med förr, genom andra samhällseliga kriser som krig och tidigare pandemier. Därför kan de ha strategier som yngre inte ännu har tillgodosett sig.

Var med under kriget. Mindre kris nu, men annorlunda. - Kvinna, 92 år.

Jag klarar mig - Man 84 år.

Kan komma något gott ur detta

Något som också bör nämnas eftersom det är en tydlig röd tråd genom berättelserna är att det finns en optimism bland flera vi intervjuar. De menar att det kan komma något gott ur den här krisen, att man får tid att stanna upp och tänka till och kanske värderar saker annorlunda. Att man förstår vad som är viktigt nu. Några nämner att de har blivit bättre på det digitala, någon

promenerar som aldrig förr och har lärt sig uppskatta naturen, en annan menar att det är positivt att vi pratar mer om existentiella frågor. En intervjuperson uttryckte förvåning över att hen har klarat krisen så bra och någon menar att kriser tar fram det bästa i människor.

Tid för reflektion gör att man bromsar upp och tänker till. Hänger inte upp sig på småsaker - Kvinna 76 år.

6 Slutsatser och föreslagna åtgärder

Hälsan bland boråsare 70 år och äldre har påverkas fysiskt, psykiskt, socialt och existentiellt av coronaviruset. Det vill säga att det har påverkat hälsan på alla plan. Det är väldigt olika hur äldre förhåller sig till pandemin och hur de påverkas. Det finns ett brett spann, från de som knappt vågar sig ut till de som hittar andra sätt att umgås och är helt lugna. Flera vi har pratat med tar ansvar och håller kontakt med andra som är i samma situation. Flera upplevde en hög nivå av medmänsklighet under denna tid, det lilla spelar roll. Ett samtal gör stor skillnad. Det finns en stor längtan efter sammanhang och det sociala. Gruppen 70 år och äldre verkar klara sig bra praktiskt. De som är ofrivilligt ensamma, lider av psykisk ohälsa samt anhörigvårdare är extra utsatta i pandemin.

Följande insatser föreslås.

Strategiskt långsiktigt:

- **Statistik.** Valfärdsbokslutet som tas fram vartannat år, innehåller sedan senaste upplagan 2018 ett kapitel om hälsosamt åldrande. Vi har lite statistik på denna åldersgrupp och knappt någon statistik fördelad på stadsdelar i Borås. Därför kan vi säga lite om hur äldres hälsa är fördelad i staden. Planen var att ta fram statistik för målgruppen 65 år och äldre under 2020. Vi tror dock att svaren kommer påverkas så pass mycket av coronaviruset att det är bättre att statistiken tas fram i ett senare skede, förslagsvis 2021. Statistiken blir ett mycket bra underlag för vidare arbete och riktade satsningar. Efter coronapandemin blir det extra viktigt att undersöka hur denna grupp mår, eftersom de drabbats extra hårt av restriktionerna.
- **Samarbete över förvaltningarna.** I staden finns en grupp av tjänstepersoner som arbetar strategiskt med att förebygga ohälsa och främja hälsa för åldersgruppen 65 år och äldre. Den kom igång i samband med att Vård- och äldreförvaltningen skulle bildas, under 2016. Vi kallar gruppen "Hälsosamt åldrande". I dagsläget ingår tre förvaltningar; Fritid- och folkhälsoförvaltningen, Vård- och äldreförvaltningen liksom Stadsledningskansliet. Vi skulle gärna se att fler förvaltningar är representerade i denna grupp, för fler perspektiv på hälsosamt åldrande. Gruppen ses en till två gånger per termin.

- **Kraftsamla kring ofrivillig ensamhet.** Det uppskattas att mellan 10-15 % av åldersgruppen 65 år och äldre är ofrivilligt ensamma i Sverige. Hur coronapandemin har påverkat den uppskattningen vet vi inte i dagsläget. Vi kan dock anta att de äldre som var ofrivilligt ensamma innan coronapandemin, kan bli ännu mer isolerade på grund av coronaviruset med psykisk ohälsa som följd. Det finns flera aktörer i Borås som jobbar uppsökande och verksamheter med låga trösklar. Pensionärsföreningarna, Svenska kyrkan, Röda korset, Borås besöksverksamhet, Träffpunkt Simonsland, Vård- och äldreförvaltningen, Borås Stads Äldreombud, Fixartjänst (Arbetslivsförvaltningen) med flera är viktiga i arbetet med att nå ut till ofrivilligt ensamma.

När restriktionerna lättar:

- **Stödlinjen.** Stödlinjen har etablerats och har blivit en väg in för de äldre som behöver hjälp. Möjligheterna undersöks om att permanenta Stödlinjen för att kunna koppla ihop personer som behöver stöttning med frivilliga MedBoråsare eller rätt instans i kommunen.
- **Beredskap att möta psykisk ohälsa.** Det förutspås en ökad psykisk ohälsa och vi kan anta att det kommer finnas behov av samtal kring de stora frågorna. Därför bör det finnas en beredskap kring att möta detta. Att våga fråga och lyssna fördomsfritt är redskap som används för att identifiera psykisk ohälsa och främja psykisk hälsa. MHFA (Mental Health First Aid eller Första hjälpen till psykisk hälsa) är en två dagars kurs som ges inom det centrala kursutbudet i Borås Stad. Det finns en kurs med inriktning äldre. Uppskattningsvis har mellan 60-70 medarbetare som jobbar med den äldre målgruppen redan gått kursen. Fler instruktörer kommer att utbildas, som kan hålla kurser internt. Det bör också finnas en medvetenhet om att de som vårdar anhöriga har haft en mycket påfrestande period både fysiskt och psykiskt. Anhörigstödet i Borås är en viktig resurs i att stötta anhöriga. Vi bör också observera att många finsktalande har sökt hjälp för oro till Stödlinjen, det behöver finnas en beredskap för att möta den gruppen.

Till hösten:

- **Fokus hälsa.** Det har konstaterats att coronaviruset och de strikta restriktionerna för åldersgruppen 70 år och äldre drabbar alla aspekter av hälsa, nämligen den fysiska, psykiska, sociala och existentiella. Mötesplatserna för seniorer och Träffpunkt Simonsland är viktiga arenor i arbetet för att främja hälsa och jobbar redan en hel del med detta, inte minst kring fysisk och social hälsa (som förstås påverkar den psykiska och existentiella hälsan). På mötesplatserna för seniorer finns kompetens i form av hälsopedagoger. Externa kontakter som

exempelvis studieförbund och civilsamhället är viktiga aktörer i satsningar på hälsofrämjande arbete. Satsningar kan börja i höst och intensifieras när restriktionerna lättar. Ökad alkoholkonsumtion är också något som nämns av Folkhälsomyndigheten och SKR som en risk för åldersgruppen äldre, eftersom nedstämdhet, oro och stress ökar i och med coronapandemin. Det finns en grupp i staden som tillsammans med civilsamhället jobbar med alkohol och äldre. Detta kan vara en del i arbetet med ökat fokus på äldres hälsa.

- **Digitalisering.** Många äldre använder digitala hjälpmedel men det finns också ett digitalt utanförskap i denna grupp. Runt 400 000 personer i Sverige över 65 år uppskattas leva i ett digitalt utanförskap. Borås stad satsar på att bryta det digitala utanförskapet genom gratis surfplattor till de som är 75 år eller äldre, mötesplatserna för seniorer jobbar med något som heter Digidel samt att webbsidan boras.se/senior ska utvecklas. Detta arbete bör fortgå och prioriteras.
- **Utskick via post.** Om restriktionerna håller i sig är det värt att tänka på ett nytt post-utskick till målgruppen 70 år och äldre. Förslagsvis med budskapet håll ut och vi tänker på dig/byr oss om dig. Vi ser i detta arbete att det lilla gör stor skillnad. När utskicket gjordes i april ökade samtalen till stödlinjen markant. En rapport från Folkhälsomyndigheten visar att dödligheten i covid-19 är högst bland personer som är födda i Finland. Eftersom Borås har många äldre som är födda i Finland och är ett finskt förvaltningsområde behöver brev och annat vara översatt på finska, vilket gjordes till ett urval när brevet i april skickades ut. Vård- och äldreförvaltningen, Fritid- och folkhälsoförvaltningen samt Stadsledningskansliet (Äldreombudet) önskar vara med i framtagandet av utskicket, tillsammans med kommunikation centralt.

Omgående:

- **Fixartjänst eller liknande.** Arbetslivsförvaltningen har tidigare erbjudit fixartjänst i hemmet. Syftet med Fixartjänst är att minska antalet fallolyckor och öka tryggheten i hemmet. Fixartjänst hjälper bland annat till med att byta glödlampor, fixa halkskydd under mattor och kontrollera brandvarnare. Tjänsten har erbjudits gratis. Hittills under coronapandemin erbjuds inte fixartjänst inomhus. Nu börjar Stödlinjen se behov av hjälp i hemmet till exempel lampor som gått, batterier i brandvarnare osv. För att undvika fallolyckor, bör det skyndsamt utredas om vi på något säkert kan återuppta verksamheten.

Referenser

Borås Stad. (2019). *Välfärdsboks slut 2018 - för ett socialt hållbart Borås*.

Demografens webbmodul. Datafiler av SCB. Hämtningsdag 2020-06-25.

www.intrademograf.boras.se/intrademografen

Folkhälsomyndigheten. (2020). *Covid-19. Demografisk beskrivning av bekräftade covid-19 fall i Sverige 13 mars-7 maj 2020*. Pdf rapport hämtningsdag 2020-06-25.

www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/d6538f6c359e448ba39993a41e1116e7/covid-19-demografisk-beskrivning-bekraftade-covid-19-fall.pdf

Folkhälsomyndigheten. (2020). *Covid-19-pandemins tänkbara konsekvenser på folkhälsan*. Pdf rapport hämtningsdag 2020-06-25.

www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/c/covid-19-pandemins-tankbara-konsekvenser-pa-folkhalsan

Folkhälsomyndigheten. (2018). *Digital teknik för social delaktighet bland äldre personer. Ett kunskapsstöd om möjliga insatser utifrån forskning, praktik, statistik, juridik och etik*. Pdf rapport hämtningsdag 2020-06-25.

www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/77f20aba933e42978c44fea69689a7e2/digital-teknik-for-social-delaktighet-bland-alldre-personer.pdf

Ingmar Skoogs blogg om coronapandemin. (2020). Hämtningsdag 2020-06-30.

www.senioren.se/kategori/blogg/

Region Stockholm. Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin. (2020). Pdf rapporter hämtningsdag 2020-06-30.

www.ces.sll.se/var-verksamhet/rapporter-och-faktablad/coronapandemins-potentiella-effekter-pa-folkhalsan

Seniorpodden. (2020). *Avsnitt 38 med Susanne Rolfner Suvanto om psykisk ohälsa i spåret av coronan*. 18 maj 2020.

www.podcasts.apple.com/se/podcast/seniorpodden/id1228177409?l=en&i=1000474984948

SKR, Folkhälsogruppen. (2020). *Sammanställning av konsekvensmatrix – process med kommuner och regioner kring konsekvenser av covid-19 för hälsan i befolkningen*. Detta är ett arbetsmaterial vi har fått tagit del av genom Healthy Cities nätverket.

Sveriges Radio. (Publicerat 19 maj 2020). *Solidaritet och irritation hos äldre i coronastudie*. Hämtningsdag 2020-06-20.

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7474662>

Bilagor

Bilaga 1 – Intervjufrågor

- Hur har du det i Coronatider?
- Hur har ditt liv förändrats sedan Corona började?
- Är det något stöd eller hjälp du vill ha?
- Hur är dina möjligheter att vara utomhus? Om du är det, vad gör du då?
- Vad skulle du vilja göra eller uppleva när restriktionerna lättar?
- Hur har dina sociala kontakter påverkats av Corona?
- Coronatider är ju den första stora ”kris” som vi haft under en väldigt lång tid - finns det något som du tar med dig från denna tid/vill berätta om? Positivt/negativt?
- Är det något du funderar mycket på i dessa tider?
- Är det något annat som du skulle vilja berätta?